

УПУТСТВО ЗА ИЗРАДУ ЗАВРШНОГ РАДА

Одабир и пријава теме завршног рада

Студент/киња пријављује тему завршног рада из области студијске групе/студијског програма коју је уписао/ла. Завршни рад мора бити самостално и оригинално дело при чему тема рада мора бити актуелна и конципирана у договору са ментором завршног рада. Студент бира ментора на основу консултација са потенцијалним менторима и у складу са расположивошћу ментора. Пријава се врши путем обрасца који се може наћи у студентској служби школе или код ментора, а детаљнија процедура је дата у **Упутству о начину, поступку и процедури за израду завршног рада** доступном на сајту Одсека и огласној табли.

Потребно је да тема рада, односно наслов завршног рада, у потпуности одражава главну идеју рада на јасан, недвосмислен и сажет начин. У наслову би требало избегавати стране речи/термине за које постоји одговарајућа језичка замена у српском језику, као и знаке интерпункције. Општеприхваћене стране речи потребно је писати према правопису српског језика и у одговарајућим падежним облицима. Стране речи за које не постоји замена у српском језику, као и латинске називе (нпр. биљака, животиња, микроорганизма) потребно је писати у *курзиву (italic)*.

Структура завршног рада

Завршни рад састоји се од:

- Насловне стране (истоветна као и ”корице”)
- Странице са захвалницом или посветом (није обавезна)
- Сажетка рада са кључним речима
- Садржаја
- Типографских конвенција, акронима, скраћеница и сл. (није обавезно)
- *Текста рада:*
 - Увод
 - Преглед литературе
 - Методологија и материјали
 - Резултати и дискусија

- Закључак
- Списак коришћене литературе
- Прилози

Насловна страна садржи назив и лого образовне установе, тему завршног рада, име студента/киње са бројем индекса, име ментора и место и годину израде. Пример насловне стране дат је у **Прилогу 1**.

Садржај мора бити прегледан и са тачно наведеним бројем страница (страница на којој почиње то поглавље). Насловну страну и садржај не нумерисати.

Сажетак рада састоји се из следећих елемената: предмет истраживања, циљ/циљеви истраживања (главни, општи, специфични), методолошки поступак који је примењен у истраживању, остварени резултати као и главни закључци. Сваки елемент сажетка описује се укратко у једној реченици. Сажетак рада са кључним речима не може да заузима више од једне странице у дипломском раду (до 200 речи).

Кључне речи су стандардни појмови који су устаљени у терминологији стручне и научне области којој припада рад и које упућују читаоца на оно што је у завршном раду обрађено. Кључне речи могу бити и појмови састављени од више речи. Написати највише до пет кључних речи.

Увод подразумева кратак опис подручја истраживања, најважније досадашње релевантне налазе и резултате истраживања у тој области, предмет који се истражује и проучава, као и пратећа стручна достигнућа која доприносе свеобухватној обради предмета истраживања.

Обавезан део увода су предмет рада и циљ или циљеви рада. Ако се ради о експерименталном или практичном раду односно истраживању потребно је да Увод садржи и сегмент који укључује хипотезе истраживања.

Преглед литературе подразумева осврт на досадашња сазнања из дате области са посебним акцентом на најновија истраживања и искуства на теме које се у најужој вези са предметом истраживања у завршном раду. Овај део рада обично садржи највише цитата, јер се позива на допринос других аутора у тој области, односно на њихове публикације. У одељку **Литература** погледати начин цитирања у тексту.

Методолошки поступак (и материјали) подразумева део завршног рада у коме је потребно дати опис метода истраживања (нпр. екстракција, узимање узорака, статистичка обрада) и материјала који је коришћен (нпр. намирнице, алат, софтвер, анкете). Потребно је навести основне методе истраживања које су коришћене при решавању постављених хипотеза на почетку рада уз кратко образложење зашто су одабране. *

Резултати и дискусија. Резултати првобитно *морају* бити представљени у форми текста и да садрже целовите описе неопходне за разумевање свих кључних аспеката истраживања. Додатно, резултати могу бити представљени кроз табеларни или графички приказ, илустровани сликом, фотографијом, графиконом и сл., у зависности од типа резултата. Обележавање слика и табела је детаљно описано у следећем поглављу **Техничко упутство за израду завршног рада.** Резултате, ако је то примењиво, статистички обрадити. У дискусији мора бити дато поређење резултата завршног рада са резултатима из доступне литературе уз евентуално објашњење или коментар. У раду не писати у првом лицу једнине и не користити језичке конструкције попут ”установио/ла сам, урадио/ла је, измерио/ла сам, закључио/ла сам”, већ у првом или трећем лицу множине (”установили смо, показали су”) или у пасиву (”установљено је, утврђено, измерено, закључено” и сл).*

* У случају теоријског рада користити описне методе, компаративне или контрастивне анализе. Другим речима, изостављају се из структуре рада поглавља: Методологија истраживања, као и Резултати.

Закључак. После кратког увода од једног пасуса (суштина теме, савремени трендови, могућности примене и значај и сл), таксативно навести најважније резултате и закључке рада.

Литература. У овом поглављу може се навести само литература цитирана кроз текст.

Основна правила цитирања

Писање завршног рада не подразумева преписивање реченица из других текстова. Уколико се догоди да приложени завршни рад представља скуп преписаних реченица, такав рад ће се сматрати плагијатом (погледати **Напомену** у даљем тексту). Исто важи и за плагирање текстова доступних на интернету. Са друге стране, током писања завршног

рада од студента се очекују да адекватно обележи цитирани, парафразирани и коришћени део текста, табеле, графикана из неког другог извора (литературе).

У списку литературе и у цитатима унутар завршног рада наводе се једино оне јединице литературе које је студент користио.

Референце навођене у раду је потребно навести у одељку Литература, алфаветским редом, по презимену аутора. Формат - Презиме, Прво слово имена., (година објављивања). Назив књиге/чланка/зборника, издавач и место, странице.

Не цитирати у фуснотама, већ у тексту, у реченици навођења цитата.

Приликом навођења литературе препорука је да се придржавате АРА стила. На интернет адреси Америчке асоцијације психолога (*American Psychological Association*, <https://apastyle.apa.org/>) се могу наћи додатне информације.

- Непосредно навођење (цитирање)

Петровић и Јовановић (2010) тврде да „ресторатерство представља најзначајнији сегмент угоститељства.“

- Посредно навођење (парафразирање, препричавање)

Ресторатерство је најважнији део угоститељства (Петровић и Јовановић, 2010).

Када постоји три или више аутора, референцира се на следећи начин:

(Петровић и др., 2010) или (Петровић и сар., 2010) или (Petrović *et al.*, 2010).

Списак литературе на крају рада (ПРИМЕРИ)

Цитирање књиге

(а) књига једног домаћег аутора

Лончар, М. (2007.) *Основи хотелијерства*. Висока хотелијерска школа, Београд

(б) књига једног страног аутора

Hall, С. М. (2013). *Wine, food, and tourism marketing*. Routledge, London.

(в) књига више аутора

Вукић, М., & Портић, М. (2010). *Куварство са практичном наставом*. Завод за уџбенике и наставна средства, Београд.

Цитирање поглавља у књизи

(а) поглавље једног аутора

Richards, G. (2003). Gastronomy: an essential ingredient in tourism production and consumption? In *Tourism and gastronomy* (pp. 17-34). Routledge, London.

(б) поглавље више аутора

Nedović, V., Kalušević, A., Manojlović, V., Petrović, T., & Bugarski, B. (2013). Encapsulation systems in the food industry. In *Advances in food process engineering research and applications* (pp. 229-253). Springer, Boston, MA.

Цитирање рада у часопису

Niksic, M., Niebuhr, S. E., Dickson, J. S., Mendonca, A. F., Koziczowski, J. J., & Ellingson, J. L. (2005). Survival of *Listeria monocytogenes* and *Escherichia coli* O157: H7 during sauerkraut fermentation. *Journal of food protection*, 68(7), 1367-1374.

Kosar, L., Kosar, N., & Masic, S. (2015). The Contribution of European Standards in improving the quality of national hotel product. *Quaestus*, (6), 25.

Цитирање рада из Зборника радова са конференције

Kalušević, A., Veljović, M., Lević, S., Petrović, A., Đorđević, V., & Nedović, V. (2015). Extraction of natural colourants from the grapeskin of Cabernet sauvignon. In *Sixth International Scientific Agricultural Symposium "Agrosym 2015", Jahorina, Bosnia and Herzegovina, October 15-18, 2015. Book of Proceedings* (pp. 327-331). University of East Sarajevo.

Цитирање дисертације

Bradić, M. (2011). *Hotelijerstvo u kontekstu razvoja odgovornog turizma* (Doctoral dissertation, University of Novi Sad (Serbia)).

Уколико је извор интернет вебсајт/статистичка база, најпре се наводи назив компаније или организације или часописа, година објављивања, назив чланка, линк и датум приступа. Не користити нерелевантне сајтове попут Википедије и блогова који не подлежу никаквој стручној контроли и рецензији.

Прилози су последња ставка у завршном раду. Завршни рад не мора имати прилоге. Ако Прилози постоје означавају се као Прилог 1, Прилог 2 или Прилог А, Прилог Б ... итд.

Техничко упутство за израду завршног рада

Текст завршног рада писати искључиво ћириличним писмом (сем страних речи и израза) у одговарајућем текстовном уређивачу (на пример, коришћењем *MS Word*-а, *LibreOffice*-а и итд.).

Формат рада односно величина папира неопходно је да буде А4 (210x297 mm), *portrait* оријентације, са маргинама следећих димензија: лево 30 mm, десно 20 mm, на врху 20 mm и на дну 20 mm.

Фонт који би требало користити у раду је *Times New Roman*, *Arial* или *Calibri* (одабрати само један од понуђен). Величина основног (главног) текста у завршном рад треба да буде 12 pt, а основни текст у раду треба бити поравнат уз леву и десну маргину (*justified*).

Стране речи писати курзивом.

Размак између редова (*line spacing*) треба да буде 1.5. Странице се нумеришу на дну странице (*footer*).

Форматирање наслова и поднаслова вршити на следећи начин:

- За форматирање наслова првог нивоа користити централно поравнање, фонт величине 16pt, истакнут (*bold*),
- За форматирање наслова другог нивоа користити лево поравнање, фонт величине 14pt, истакнут (*bold*),
- За форматирање наслова трећег и нижих нивоа користити лево поравнање, фонт величине 12pt, истакнут (*bold*),

Наслов сваког поглавља/наслов првог нивоа почиње на новој станици.

Слике, графиконе и табеле нумерисати у оквиру поглавља и уз њих написати шта представљају.

Слике и графици морају да садрже *потпис* (број слике, назив и извор) испод слике, у курсиву, величина фонта 10. Код табела је исти поступак, али назив табеле стоји изнад. Завршни рад мора имати минимум 30 страница.

Напомена 1

Плагирање је представљање туђих идеја или мисли, текста, слика, табела и графикона као својих, а без навођења одакле су преузете. Плагирање је строго забрањено и може имати озбиљне последице по студента. Увек наводите коришћене извор(е), јер се од студента не очекује да сам осмишљава дефиниције, методологије и поступке. Такође, приређен превод рада на исту тему другог аутора објављеног на страном језику није дозвољен. Поштујте допринос других, да би други поштовали ваш допринос.

Напомена 2

Ментор је суодговоран да је рад написан по овом Упутству.